herpy

KAMELEONTER

Brookesia stumpffi

Brookesia stumpffi är en liten, bladliknande kameleont från skogsbotten i norra och nordvästra Madagaskar. Den blir upp till omkring 9 cm, har en rad taggar längs varje sida av ryggen och byter bara lite färg. Den lägger 2-5 ägg och kan hållas i par. Den kräver hög luftfuktighet, ett tjockt lövlager och mycket små foderdjur till ungarna.

Familj: Chamaeleonidae Engelska: Plated Leaf Chameleon Publicerad 16 november 2026

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**7-9 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**3-4 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Trädlevande och marklevande**
Biotop	**Torrskog och regnskog**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**40 × 30 × 40 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**22-25 °C**
Temperatur, natt	**18-20 °C**
Luftfuktighet	**70-100 %**
Vatten	**Ingen vattenskål**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 1
Föda	**Insekter och små leddjur (hoppstjärtar, bananflugor)**
Hålls	**Parvis eller en hane med flera honor**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Könsmogen	**5 mån.**
Kullstorlek	**2-5 ägg**
Inkubation	**45-70 dagar** vid 18-23 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
EU-bilaga	**Bilaga B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Brookesia stumpffi är en av de större arterna i släktet och blir upp till omkring 9 cm inklusive svans, varav högst 57 mm från nos till kloak. Kroppen är tillplattad och bladlik, och huvudet bär en bakåtriktad kam med taggiga utskott. Längs varje sida av ryggen sitter 9-10 taggiga fjäll, och raden slutar i en tydlig bäckensköld. Svansen saknar taggar. Benkammen över ögat är rundad och inte särskilt stor, och nosen är något längre än hos andra stumpsvanskameleonter.

Färgen är beige, brun, grå, matt grön eller roströd, ibland orange, och det kan finnas otydliga gulaktiga fläckar. Färgskiftet är svagt utvecklat, så djuret byter inte färg som de stora kameleonterna. Hanarna är smalare än honorna och har en tydlig buckla vid svansroten. På natten sover djuren på tunna grenar i buskarna, och då är färgen ljusare.

Stumpsvanskameleonter är små, lugna och skygga. De hör inte till djuren man tar upp, utan till djuren man tittar på i ett väl inrett terrarium. Arten kan frambringa låga vibrationer som människor inte hör, och som förmodligen används för att kommunicera genom underlaget.

Utbredning och livsmiljö

Brookesia stumpffi lever i norra och nordvästra Madagaskar: på ön Nosy Be och de små grannöarna Nosy Komba och Nosy Sakatia och på fastlandet bland annat längs kusten vid Ankify, kring Ambanja, i torrskogen i Ankarana och i regnskogen på Montagne d'Ambre. Arten är vanlig inom sitt område. Typlokalen är Nosy Be.

> **Naturlig utbredning:** Madagaskar.

LIVSMILJÖ

Arten lever på skogsbotten i lövlager och på ruttnande stammar och i låg vegetation, sällan högre upp. Den finns i regnskog, i torrskog och i störda bestånd som kaffe- och kakaoplantager, och den ställer få krav på livsmiljön. På Nosy Be, Nosy Komba och vid Ankify lever den ofta i stenig terräng med tät undervegetation och mossbevuxen botten. På natten sover den lodrätt på tunna grenar omkring knähöjd.

Klimatet vid kusten är varmt hela året. Månadens medeltemperatur ligger på 23-29 °C, och den genomsnittliga nattemperaturen sjunker från 22-23 °C under regnperioden till 15-16 °C under den torra tiden från juni till augusti. Regnperioden varar från oktober till april. I lövlagret dämpas svängningarna, och luftfuktigheten håller sig hög, ofta 70-100 %.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

Skötsel

TERRARIET

Ett par ska ha ett terrarium på minst 40 × 30 × 40 cm (längd × bredd × höjd). Måttet är en uppskattning utifrån djurets storlek, och större är en fördel, särskilt om det finns flera honor. Det får bara finnas en hane i terrariet, eftersom hanarna är aggressiva mot varandra. En hane kan hållas tillsammans med en eller några få honor.

Bottenskiktet ska vara ett tjockt lager löv ovanpå en fuktig botten av till exempel jord och kokos, så att djuren har ett lövlager att gå i och gräva ner sig i. Lägg kork, bark och tunna grenar, så att djuren kan sova uppe ovanför botten, och plantera tätt med små växter. Terrariet ska vara tillräckligt slutet för att hålla kvar fukten, men ha lite ventilation, så att lövet inte blir mögligt. Allt som kommer in i terrariet ska vara rent, eftersom äggen och de allra minsta ungarna är känsliga.

TEMPERATUR

Dagtemperaturen är 22-25 °C, och på natten är 18-20 °C lämpligt. Det motsvarar klimatet i lövlagret i utbredningsområdet. Arten behöver ingen varm solplats, och en svag värmekälla i den ena änden räcker. Mät temperaturen i lövlagrets höjd, eftersom det är där djuret lever.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska vara 70-100 %, så att den håller sig hög i lövlagret hela dygnet. Duscha terrariet 1-2 gånger om dagen, så att löv och växter är fuktiga, men så att ytorna är torra igen innan nästa duschning. Djuret dricker droppar från blad och kork, och det ska inte ha vattenskål.

LJUS OCH UVB

Arten är dagaktiv. Ett svagt UVB-ljus motsvarande Ferguson-zon 1 räcker, och djuret ska alltid kunna dra sig undan i skugga. Zonen är en uppskattning utifrån levnadssättet på skogsbotten; hur mycket UVB arten behöver är inte dokumenterat. Ljuset tänds 10-12 timmar och släcks på natten. Belysningen ska också ge tillräckligt med ljus för växterna.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Brookesia stumpffi äter små insekter som syrsor, bananflugor, kackerlackor, vaxmott och små gräshoppor. Foderdjuren ska vara små, och ungarna matas med hoppstjärtar, bananflugor och nykläckta syrsor.

Utfodringsfrekvensen är inte dokumenterad för arten. Små portioner varje eller varannan dag till vuxna och dagligen till ungar är en uppskattning som passar de små djuren. Pudra fodret lätt med kalk, och ge då och då ett vitamintillskott. Ta bort foderdjur som inte blir uppätna, så att de inte stör djuren.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

B. stumpffi är lugn och dagaktiv och går långsamt omkring i lövet. Hotad låter den sig falla och ligger stilla som ett dött blad. Det är ett naturligt försvarsbeteende och inte tecken på sjukdom.

Hanarna är aggressiva mot varandra, och två hanar får inte bo tillsammans. En hane med en eller några få honor fungerar. Skilj djuren åt om en hona blir jagad eller inte äter. Djuren ska inte hanteras; de är små och sköra och stressas lätt.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanarna är smalare än honorna och har en buckla vid svansroten. Honorna är kraftigare byggda. Honorna kan föröka sig från omkring 5 månaders ålder.

PARNING

Under parningen kan hanen få ett marmorerat, lavliknande utseende. Sätt in hanen till honan, och håll ett öga på att hon inte jagas. Är hon inte parningsvillig skiljs djuren åt igen.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger 2-5 ägg omkring 40 dagar efter parningen. Ge henne ett område med fuktig, lös botten och löv där hon kan lägga dem. Äggen kan ligga kvar i terrariet eller flyttas till en ruvningsbehållare.

INKUBATION

Äggen kläcks efter 45-70 dagar vid 18-23 °C. Vid 20-21 °C tar det omkring 45-60 dagar och vid 23 °C 60-70 dagar. Ruva äggen i en sluten behållare med fuktig vermiculit, och låt dem ligga halvt nergrävda utan att vända dem.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna mäter bara omkring 22 mm från nos till kloak vid kläckningen och ska få hoppstjärtar, bananflugor och nykläckta syrsor varje dag. Håll dem fuktiga och varma på samma sätt som de vuxna, och ge gott om gömslen. Skilj ungarna åt om det uppstår aggression. Ungarna behöver hela tiden fukt.

Hälsa och vanliga misstag

Brookesia stumpffi har uppfötts i ett antal år, men små kameleonter döljer sjukdom, och få veterinärer har erfarenhet av dem.

- Uttorkning vid för låg luftfuktighet och för få droppar. Tecken är insjunkna ögon och slapp hud.
- Svamp- och bakterieinfektioner på huden när botten och ytor är ständigt våta och smutsiga.
- Luftvägsinfektioner vid stillastående luft och för våta förhållanden.
- Inre parasiter, särskilt hos vildfångade djur.
- Benskörhet vid för lite kalk och för svagt ljus.
- Förlorad aptit, som ofta beror på stress, fel temperatur eller ett för litet terrarium.

Kontakta en veterinär med erfarenhet av reptiler vid upphörd födointag, viktnedgång eller slöhet. Livslängden är inte säkert dokumenterad; den anges till 3-4 år.

Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.